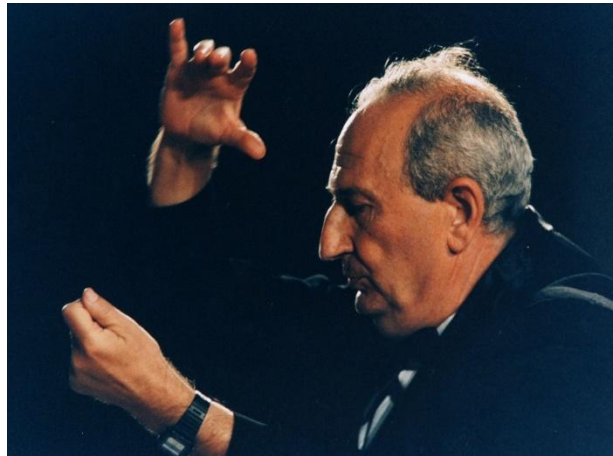

EMLÉKEZÉS SZESZTAY ZSOLTRA¹

Szesztay Zsolt (1935–2007)

2022. szeptember hatodika Szesztay Zsolt halálának 15. évfordulója. Ebből az alkalomból készült ez a megemlékezés, melyet egykori tanítványaként, kollégájaként, majd tisztségének, a Debreceni Egyetem Szolfézs-Zeneelmélet, Karvezetés Tanszék vezetői posztjának örököseként tisztelettel és örömmel állítottam össze.

Szesztay Zsolt 1974-től 2007-ig folytatta zenei tevékenységét Debrecenben. Személyiségének, valamint szakmai elképzeléseinek, elveinek hatása a mai napig erőteljesen jelen van a debreceni zenei intézmények – a Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium, a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kara – és a város életében. Ez köszönhető egyfelől a mindannyiunknak példát mutató tanári és karnagyi munkájának, emberséges és következetes pedagógiai hozzáállásának. Másfelől sokat tettek ezért emlékezetének és a ránk maradt szakmai hagyományoknak őrzői - Szesztay Zsoltné és S. Szabó Márta -, akik a mai napig odaadóan gondozzák emlékét. Teszik ezt többféle módon.

Szesztay Zsolt felesége három díjat alapított Szesztay-díj elnevezéssel: alapfokon az Országos Zeneiskolai Szolfézsverseny kiemelkedő teljesítményt nyújtó felkészítő tanárának adhatják át, felsőfokon évente egy alkalommal

¹ A megemlékezést írta és összeállította dr. Végh Mónika egyetemi docens, tanszékvezető (Debreceni Egyetem Szolfézs-Zeneelmélet, Karvezetés Tanszék)

Szolfézs-Zeneelmélet, Karvezetés Tanszékünk legkiválóbb hallgatója kaphatja meg a Bárdos Szimpózium díszhangversenyén, valamint kórusvezetői elismerésként a Bartók Béla Nemzetközi Kórusversenyek során a legjobb magyar karnagy részére ítélik oda. (2012-ben én is a karnagy Szesztay-díj büszke tulajdonosává válhattam a Bartók versenyen.)

Szesztay Zsoltné és Végh Mónika (2012)

A Zeneművészeti Kar szintén nagy gondot fordít Szesztay Zsolt emlékezetének megőrzésére. S. Szabó Márta, akit ő maga jelölt ki utódjául, 2000-2020-ig irányította a Szolfézs-Zeneelmélet Tanszéket és ez idő alatt folytatta a Tanár Úr által életre hívott Bárdos Szimpózium megszervezését és lebonyolítását, annak kialakult hagyományait szem előtt tartva. Közbenjárásának köszönhető, hogy a Zeneművészeti Kar azon terme, ahol Szesztay Zsolt a legtöbb órát tartotta, immár az ő nevét viseli. A terem az elmúlt szemesztertől kisebb kiállítóteremként is funkcionál; a Bárdos Leánykar régi hazai és külföldi koncertplakátjai díszítik falait.

Igyekszünk követni az általa körvonalazott pedagógiai koncepciót is, azaz a szolfézs és zeneelmélet tárgyak integrált oktatását, a különféle zenetörténeti korszakokat felölelő, elemző szemléletű zeneelmélet tanítást és mindannyian használjuk az általa írt, nagyszerű zenei példákkal illusztrált zeneelmélet jegyzetet a romantikus összhangzattan tanítása során. A szolfézs-, zeneelmélettanár képzésben törekedünk az általa megalapozott magas színvonal megőrzésére, melyet az igényes oktatói munka és az alapos szakmódszertani

felkészítés mellett a tanításban és kórusvezetésben való jártasság kialakulását megcélzó, különféle gyakorlati lehetőségek kialakítása biztosít.

Szesztay Zsolt 1935-ben született Nyíregyházán, ahol alapfokú zeneiskolai tanulmányait is végezte. Ezt követően Budapestre került, ahol további zenei ismereteit az Erkel Ferenc Zeneművészeti Szakiskolában, majd felsőfokú végzettségét a Budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola – ma Zeneakadémia – Középiskolai énektanár- és Karvezetőképző szakán szerezte meg. Tanárainak névsora igen magas színvonalú képzésre utal: Ádám Jenő, Bárdos Lajos, Deák-Bárdos György, Gárdonyi Zoltán, Ligeti György, Szöllősy András, Szőnyi Erzsébet és Vásárhelyi Zoltán is oktatta őt.

A tanulmányokat követő években, évtizedekben igen sokféle területen folytatott zenei tevékenységet. Tanított éneket alapfokon egy komlói általános iskolában, szolfézszt, zeneelméletet, zeneirodalmat középfokon a pécsi és a debreceni zeneművészeti szakiskolákban. Felsőfokon először a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Pécsi Tagozatán oktatott 1967–1974-ig, majd a debreceni tagintézményben 1974-től.

Felsőfokú oktatói pályája szépen ívelt felfelé: 1967-ben adjunktus lett, 1975-ben docensi kinevezést kapott, majd 1988-ban főiskolai tanári pozíciót tölthetett be. Emellett 1974-től 2000-ig vezette a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem debreceni tagozatának Szolfézs-Zeneelmélet, Karvezetés Tanszékét.

Az oktatói munka területén igen sikeres volt, ám a szívéhez legközelebb álló zenei tevékenységet talán a kórusvezetés jelentette. Karnagya volt a komlói és a pécsi Mátyás Király Utcai Általános Iskola gyermekkarának, melyekkel több gyermekszínpadi előadást hozott létre. Előbbivel Kodály Zoltán Hány János című daljátékát tanulták meg, a pécsi gyerekekkel pedig Szőnyi Erzsébet gyermekoperáját, a Makrancos királylányt mutatták be több helyszínen.

Debreceni évei alatt két énekkart irányított: a Maróthi György Pedagóguskórust (1976-1988) és a Bárdos Lajos Leánykart. Utóbbit a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Debreceni Tagozatának nőikaraként alapította és a több mint harminc éves közös munka során jelentős sikereket értek el. Az együttes 1987-ben vette fel Bárdos Lajos nevét és azóta is ezen a néven működik.

A Bárdos Lajos Leánykarral a Kodály Zoltán III. Magyar Kórusversenyen (2003)

Szesztay Zsolt itthon és külföldön is ismert és elismert, kiváló együttesé fejlesztette a Bárdos Leánykart. Közös működésük idején a megszámlálhatatlan koncert mellett 35 hazai és nemzetközi kórusversenyen és fesztiválon vettek részt, melyek alkalmával a kórus négy nagydíjban, tizenöt első, tíz második, két harmadik díjban részesült, valamint 18 különdíj birtokosává vált. A versenyeken kívül tíz európai országban volt vendégszereplésük: jártak többek között Franciaországban, Lengyelországban, számos alkalommal versenyeztek és koncerteztek Olaszországban, Csehországban, Szlovákiában és Erdélyben.

Az együttes repertoárját a reneszánsztól napjainkig terjedő időszak főként a cappella nőikari irodalma képezte. Kodály Zoltán és Bartók Béla valamennyi egyneműkari művét énekelték. Mindezek mellett karnagyuk egyik fő célja a kortárs zene felkarolása volt, rengeteget tett annak népszerűsítése és terjesztése érdekében. 1975 és 2007 között összesen 42 kompozíció ősbemutatóját említhetjük a következő magyar zeneszerzőktől: Balassa Sándor, Bárdos Lajos, Bozay Attila, Csenki Imre, Dragony Tímea, Karai József, Lendvay Kamilló, Mohay Miklós, Muraközy Tibor, Ribáry Antal, Soproni József, Szigeti István, Szőnyi Erzsébet és Szűcs Lajos. Ezen kívül több külföldi komponista – például Patrick, Burgan, Pekka Kostiaien, Andrzej, Koszewski, Józef Swider, Veljo Tormis - kórusművének magyarországi bemutatója is Szesztay Zsolt nevéhez fűződik.

1 Szesztay Zsoltnak és a Bárdos Lajos Leánykarnak

VIRÁGHULLÁS

Kiss Magda versére (1956)

— nőikar —

Con slancio $\text{♩} = 56-60$ Mohay Miklós

S. Szé- vek gyül- tak, szé- vek gyül- tak

M. Szé- vek gyül- tak, szé- vek gyül- tak

A. Szé- vek gyül- tak, szé- vek gyül- tak

4

ső- ra, szé- vek gyültak ső- ra, lán- gottak az orcák,

ső- ra, szé- vek gyültak ső- ra, lán- gottak az orcák,

ső- ra, szé- vek gyültak ső- ra, lán- gottak az orcák,

8

lángottak az orcák, lángol- tak az orcák,

lángottak az orcák, lángol- tak az orcák,

lángottak az orcák, lobogót ragadtak, lobogót ragadtak,

Szesztay Zsolt a tanítás és a kórusvezetés mellett más módokon is gazdagította a hazai zenei életet. Rangos fórumokon tartott előadásokat magyar, angol és német nyelven, 1979-től az Országos Kodály Zoltán Szolfézs- és Népdaléneklési versenyek elnöke lett, részt vett a zeneiskolai és zeneművészeti szakközépiskolai tantervek revízióiban, valamint számos alkalommal volt hazai és nemzetközi kórusversenyek zsűritagja. Szerteágazó és kiváló művészi-tanári munkája elismeréseként sok kitüntetésben részesült, melyek közül legrangosabb a 2002-ben neki ítelt Liszt Ferenc-díj.

Szesztay Zsoltot lehetőségem volt tanárként, karnagyként és emberként is elég közről megismerni, hiszen hivatalosan tíz éven keresztül a tanítványa voltam közép- és felsőfokon, majd tanulmányaim befejezése után is szoros kapcsolatban maradtunk. Azon túl, hogy jobb főtárgytanárt, kiválóbb kórusvezetői mintát nem kívánhattam volna, sokkal többet adott nekem. Kiváló, mindig felkészült tanárom volt, értékeléseiben igen szigorú, de igazságos. A szolfézs-zeneelmélet tárgyakhoz, valamint a nőikari irodalomhoz kapcsolódó repertoárom jelentős részét az ő segítségével ismertem meg, és úgy gondolom, hogy alapos szakmai felkészültséggel távozhattam az egyetemről pályám kezdetén.

Szesztay Zsolt

Egészen fiatalon, 14 éves koromban, édesanyám kíséretében találkoztam vele először; egyéni meghallgatáson fogadott a mai Zeneművészeti karon, hogy megállapítsa, alkalmas vagyok-e a zeneművészeti szakközépiskolai tanulmányok megkezdésére. Bár akkor én úgy éreztem, hogy rosszul teljesítek, ő biztatott és egy egész életpálya lehetőségét vázolta fel számomra

Debrecenben. Igaza lett. És amíg tanárként felelős volt értem, mindvégig támogatott, ha elbizonytalanodtam, átsegített a nehézségeken. Nagyszerű lehetőségeket kaptam tőle. Amikor egyetemi hallgatóként a Bárdos Leánykarnál gyakorlatoztam, komoly koncerteken, sőt külföldi versenyen is engedett vezényelni. Óriási megtiszteltetés volt ez akkor. A tanulmányaim befejezése után sem engedte el a kezem, hívott a nyíregyházi, majd a debreceni kórusommal koncertezni, önálló műsort adhattunk a Bárdos Szimpózium nyitó hangversenyén, melyet ma már az ő emlékére rendezünk. Budapesti koncert- és versenylehetőséget is ajánlott, sőt segített az utazás lebonyolításában.

Mindezek csak töredékei a vele kapcsolatos hálás emlékeimnek és tudom, hogy nagyon sok egykori tanszaktársam hasonlóan gondol vissza rá. Miután számomra talán a középiskolai évek voltak a legkedvesebbek - ahol egy zenei és emberi szempontból egyaránt kiváló szolfézscsoportban, komoly, de egyre oldottabb légkörben dolgozhattam együtt tanár úrral -, megkértem akkori társaimat, hogy emlékezzenek velem. Írásom végén az ő soraikat olvashatják.

Fúri Anna:

Szesztay tanár úrról sok emlékem van. Ami először eszembe jut, az a szigorú tekintete, nyilvánvalóan tartottunk tőle eleinte, különösen annak tudatában, hogy ő vezette a főiskolán a szolfézs tanszéket. Aztán a módszeressége, amivel elérte, hogy észrevétlenül kinyílt a fülünk és egyre komplexebb harmóniák meghallására, illetve produkálására voltunk képesek, egyre nehezebb ének-zongorás feladatokat oldottunk meg, gazdagodott a stílusismeretünk stb., hosszú a sor. Nem jut eszembe semmi, ami arra emlékeztetne, hogy ne értettem volna valamit, ami annak volt köszönhető, hogy kis lépésekre lebontva tanította a zeneelméletet és fejlesztette készség szintre a zenei képességeinket.

Mindezek mellett pedig azt is értette, hogy egy kamaszlányban olyan dolgok is lejátszódnak, amik nem illeszkednek sem a tananyaghoz, sem az ideális szolfézs szakos tanuló képéhez. A szigorú, módszeres tanár mögött rejtőző emberi oldalát egy történet szemlélteti a legjobban: 17 évesek voltunk, amikor forgalomba került egy film a 60-as évek beat-hippi korszakának egyik meghatározó amerikai zenekaráról. Debrecenben a Hungária moziban játszották ezt a filmet, az időpont ütközött a szolfézs óráéval. Hosszas vívódás után az egyenes utat választottuk, elmondtuk tanár úrnak, hogy mi ezt a filmet nagyon szeretnénk megnézni, de ez csak úgy lehetséges, ha az egyik szolfézsóráról hamarabb elenged minket. Kicsit hallgatott, aztán azt mondta: „Ha ez nektek fontos, akkor nézzétek meg.” Az a film mérföldkövet, sőt talán fordulópontot jelentett a zenei „evolúciómban”, többek között ennek köszönhetem, hogy a klasszikus zenei, karvezető diplomám mellett a jazzének szakot is elvégeztem. Jelenleg a kecskeméti Kodály Intézetben tanítok, doktori tanulmányaimat idén júniusban fejeztem be.

Mesterné Sándor Tímea, az Egri Farkas Ferenc Zeneiskola szolfézs tanára, karvezetője 1996 óta, 10 éve tanszakvezető:

1988 szeptemberében kerültem Debrecenbe a Zeneművészeti Szakközépiskolába, hét év hegedű- és fél év zongoratanulás után. Mondanom sem kell, mennyire le voltam maradva a csoporttársaimtól a zongoratudásommal, mind az összhangzattan, mind az ének-zongorás feladatok terén. Arra emlékszem, hogy borzasztóan izgultam, ha ki kellett ülnöm a zongorához, amikor Tanár Úr összhangzattan példát diktált. Nehéz folyamat volt, de végül a segítségével igen alaposan sikerült elsajátítanom a zeneelméleti anyagokat. A főiskolán nagyon szerettem a leánykarában énekelni, nagy motivációt adott, és hihetetlenül hálás vagyok azért, hogy megnyitotta számomra a világot, hiszen rengeteget utaztunk Európa országaiba. Tekintve, hogy lemaradással kezdtem nála zenei tanulmányaimat, biztosan próbára tettem a türelmét. Ha így is volt, nem számít, mert végül nagyon szeretetteljes kapcsolat alakult ki közöttünk.

Szesztay Zsuzsa:

Tanár és apa egy személyben – nekünk bevált.

Abban a szokatlan és szerencsés helyzetben voltam 4 évig, hogy a szolfézs-zeneelmélet tárgyakat édesapám tanította nekem. Érdekes szituáció volt, és külső szemmel bizonyára sok buktatót is tartogathat egy ilyen helyzet. De nekem első pillanattól fogva természetes volt. Apa mindig komolyan, pontosan, de jókedvűen jelent meg egyik legkedvesebb csoportja óráin. Engem ugyanúgy kezelt, mint a többieket, egyszer sem mondta, hogy „lányom”. Számomra azokban az órákban Tanár volt, és próbáltam a lehető legjobban teljesíteni. Kedvenc része az óráinak a zeneelmélet példák zongorázása volt, amit zongora főtárgyasként könnyedén és örömmel teljesítettem. A Szakközépiskolában eltöltött évek komolyan megalapozták szakmai életemet, melyet az ELTE TÓK Ének-zenei Tanszékén és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen folytatok.

Walter Judit, a budapesti Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium és ZAMI énektanára, a Magyar Rádió Gyermekkorúsnak betanító karnagya:

Szesztay Tanár Úr a szó legnemesebb értelmében véve mesterem volt. Nagyon gyenge alapokkal érkeztem a szakközépiskolába: kezdetben alig tudtam követni az órák menetét, a házi feladatként kapott gyakorlatokat a sok-sok óra gyakorlás ellenére is csak közepes szinten tudtam teljesíteni. Tanár Úr mindig szigorúan értékelt, de soha, egyetlen szóval sem bántott meg, nem érzékeltette, mennyi gond van velem. Szépen lassan, a rá jellemző következetességgel, igényességgel, szeretettel és humorral vezetett az úton, amelyen egyre több és több sikerélmény ért. Máig hálás vagyok neki azért, hogy nem engedte el a kezemet, hogy esélyt adott a fejlődésre és hogy elindított ezen a pályán.

FÜGGELÉK

Szesztay Zsolt – Emlékdíj

Szesztay Zsolt 1974-től 2007-ig a debreceni zeneművészeti képzés, kórusművészet és zenei élet meghatározó alakja volt. Tanári és művészi tevékenységével jelentősen hozzájárult a magyarországi szolfézs- és zeneelmélet-tanítás megújításához, e szakterület magas színvonalú tanárképzéséhez és a karvezetőképzéshez. A Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karán és a Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskolában eltöltött évtizedek alatt számos fiatal tehetséget irányított a zenei hivatás felé.

Szesztay Zsolt Liszt- és Kodály-díjas karnagy-tanárnak a zene nem csak foglalkozása, hanem szenvedélye, a tanítás nem csupán feladata, hanem hivatása volt. Pedagógiai hatása az általa vezetett továbbképzéseken és a versenyek zsűrijében kifejtett tevékenysége által az egész országra kiterjedt, munkásságát kiváló tanítványok sora fémjelzi.

Az általa alapított és vezetése alatt harminckét évig működő **Bárdos Lajos Leánykar** sikere jelzi karnagy tevékenységének erejét, rangját a magyar és nemzetközi kórusművészetben. Győzelmeket aratott a Bartók Béla Kórusversenyeken és szerte Európában. Folyamatosan jelenvolt a budapesti koncertéletben, de örömmel vitte kórusát Debrecen környéki kisvárosok kórustalálkozóira is. Két évtizedig zsűri elnöke volt a Kodály Zoltánról elnevezett Országos Zeneiskolai Szolfézsversenyeknek. A Bárdos Lajos Társaság alapító tagja, a Kórusok Országos Tanácsának tagja, a Hajdú-Bihari Zenei Egyesület elnöke volt.

Nevéhez fűződik az évente megrendezett, ma már országos hírű **Bárdos Szimpózium** életre hívása.

„...Az ember belső tulajdonságai, műveltsége, erkölcsse, az, hogy milyen ember, épp úgy szerepet játszik a végső megfogalmazásban, mint a zenepedagógiai vagy általános felkészültsége...”

Emlékére adjuk át a Bárdos Lajos Szimpózium ünnepi hangversenyén a **Szesztay Zsolt emlékdíjat**. A díjat elnyert hallgató minden évben Bögös Loránd szobrász – erre az alkalomra készített – kisplasztikáját és az ezzel járó elismerő oklevelet kapja.

Az emlékdíjat a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karának az a hallgatója kapja, aki Szesztay Zsolt szakterületén, a zeneelmélet, szolfézs/zeneismeret és kórusvezetés szaktárgyak terén együttesen kiemelkedő teljesítményt nyújt, valamint általános tanulmányi eredménye, a zenei, illetve zenetanári pályára való felkészülése példaértékű.

A díj alapítója, *Szesztay Zsoltné*. A díjat első ízben 2009-ben adták ki.